

Maurits Hoenders

Het Goede Vrijdag akkoord

Een stap op weg naar vrede in Noord-Ierland?

Op 16 mei jongstleden kwam het Noord-Ierse parlement voor het eerst weer bijeen na een schorsing van bijna vier jaar. Londen heeft de grootste protestantse partij DUP (Democratic Ulster Party) en de IRA-partij Sinn Féin tot 24 november de tijd gegeven een regering te vormen. Dit is de jongste poging van de Britse regering een einde te maken aan het voortslepende conflict in Noord-Ierland, dat in zijn relatief korte bestaan reeds aan 3500 mensen het leven heeft gekost. Wordt aan dit ultimatum niet voldaan, dan zal Londen het directe bestuur op zich nemen.

Het vredesproces is in een impasse geraakt nadat in 1998 het historische Goede Vrijdag akkoord, ook wel het akkoord van Belfast genoemd, gesloten werd. Wereldwijd werd toendertijd gehoopt dat dit een doorbraak zou betekenen. Tot op heden echter blijft de verdeeldheid in Noord-Ierland groot en slaagt het er niet in zichzelf te besturen. Ik wil de hernieuwde aandacht voor Noord-Ierland aangrijpen om kritisch bij dit verdrag stil te staan.

Het akkoord van april '98 vormde een mijlpaal in de korte, maar uiterst gewelddadige geschiedenis van dit omstreden gebied. Sinds de oprichting van Noord-Ierland door de Britten in 1921 bestaat er een sterk verdeelde samenleving met een enerzijds overwegend protestantse meerderheid die de band met de Britse kroon in stand willen houden enerzijds en anderzijds een onderdrukte, overwegend katholieke minderheid die eenwording met de rest van Ierland wenst. Eind jaren zestig mondden de spanningen uit in gewelddadigheden. Deze periode, van 1969 tot het staakt-het-vuren in 1994, wordt ook wel 'the troubles' genoemd. Bomaanslagen waren aan de orde van de dag en het conflict liep zo uit de hand dat de Britse regering in 1972 besloot Noord-Ierland weer rechtstreeks vanuit Londen te besturen.

Sinds het begin van 'the troubles' zijn er vele pogingen geweest een einde te maken aan het conflict, maar het heeft tot nu toe ontbroken aan draagvlak. Eind jaren tachtig, begin jaren negentig leek er een periode van relatieve rust aan te breken. De hoop op een betere toekomst werd helemaal gevoed toen de IRA, de katholieke paramilitaire organisatie, in 1994 een staakt-het-vuren afkondigde. De unionistische paramilitaire tegenhangers beloofden vervolgens hetzelfde te doen. De polarisatie in Noord-Ierland

werd er niet minder om, maar in ieder geval leek er een periode van relatieve rust aan te breken.

Dit is de achtergrond waartegen het Goede Vrijdag akkoord in 1998 uiteindelijk tot stand kwam. In het verdrag werd vastgelegd dat de band van Noord-Ierland met Groot-Brittannië in tact bleef. Tevens werd er een Noord-Zuid raad waarin ministers van de Ierse Republiek en van Noord-Ierland met elkaar zouden overleggen. Dit zorgde voor de zogenaamde 'Ierse dimensie'. Er werd gesteld dat de Noord-Ierland zich bij de Republiek van Ierland zou mogen aansluiten zodra een meerderheid van de Noord-Ierse bevolking daar voor zou zijn. Op dat moment bestond de bevolking voor ongeveer 55 % uit protestanten, wat zo goed als gelijk staat aan unionisten. Een belangrijk punt was ook dat de paramilitaire organisaties van beide bevolkingsgroepen ontwapend zouden worden. Verder werden er politieke instituties geïnstalleerd die het mogelijk zouden maken dat Noord-Ierland zichzelf weer zou kunnen besturen.

Het positieve aan het verdrag was dat het een groot draagvlak onder de bevolking afdwong. Het bevorderde op korte termijn ook de stabiliteit in de regio. Bovendien was dit een eerste aanzet dat Noord-Ierland zichzelf weer zou gaan besturen. De formulering van het verdrag is echter uiterst algemeen, waardoor alles voor interpretatie vatbaar is. Critici zeggen dat het akkoord de polarisatie in de Noord-Ierse samenleving aangewakkerd heeft. Daar valt iets voor te zeggen, aangezien de SF en de DUP de meerderheid vertegenwoordigen in beide kampen. Bovendien zou het huidige politieke vacuum het falen van het akkoord bevestigen. Hoewel de IRA sinds oktober vorig jaar lijkt te zijn ontwapend, is volledige ontwapening nog verre van een feit.

Zolang geen van beide partijen bereid is tot vergaande compromissen zal het conflict in Noord-Ierland voorlopig niet worden opgelost. De generatie van Gerry Adams (Sinn Féin) en Ian Paisley (DUP) zijn fossielen die in mijn ogen Noord-Ierland geen stap meer verder kunnen helpen. Het zal aan de jongere generatie zijn de diepgewortelde verschillen en vooroordelen te overbruggen. Een goed begin zou kunnen zijn door de scheiding in het onderwijs op te heffen, zodat katholieke en protestantse kinderen al vroeg met elkaar in contact komen. De mensen in Noord-Ierland zullen moeten beseffen dat ze het toch met elkaar zullen moeten rooien, anders zullen ze afhankelijk van de Britse regering blijven en zullen ze vanaf 24 november weer vanuit Londen bestuurd worden.